

PAŃSTWOWY INSTYTUT METEOROLOGICZNY

INSTITUT MÉTÉOROLOGIQUE DE POLOGNE

W A R S Z A W A

WIADOMOŚCI METEOROLOGICZNE I HYDROGRAFICZNE

WYDAWANE PRZEZ

PAŃSTWOWY INSTYTUT METEOROLOGICZNY

PRZY WSPÓŁPRACY

CENTRALNEGO BIURA HYDROGRAFICZNEGO

MINISTERSTWA ROBÓT PUBLICZNYCH

Z DWIEMA MAPAMI I WYKRESEM.

Nr. 11

Listopad 1930 Novembre

BULLETIN MÉTÉOROLOGIQUE ET HYDROGRAPHIQUE

PUBLIÉ PAR

L'INSTITUT MÉTÉOROLOGIQUE DE POLOGNE

EN COLLABORATION

AVEC LE BUREAU HYDROGRAPHIQUE CENTRAL

AU MINISTÈRE DES TRAVAUX PUBLICS

AVEC DEUX CARTES ET UN GRAPHIQUE.

W A R S Z A W A

NAKŁADEM I DRUKIEM PAŃSTWOWEGO INSTYTUTU MĘTEOROLOGICZNEGO
NOWY ŚWIAT № 72 (PAŁAC STASZICA).

S P I S R Z E C Z Y

TABLE DES MATIÈRES

Str.	Page		
R. Gumiński. Wpływ ekspozycji na klimat (dokończenie)	379	R. Gumiński. Der Einfluss der Exposition auf das Klima (Schluss)	379
Przebieg pogody przez A. Przedpełskiego .	381	Résumé climatologique par A. Przedpełski . . .	381
Tablice klimatologiczne I. Wyniki obserwacji na stacjach II i III rzędu	385	Tableaux climatologiques I. Résultats des observations aux stations de II et III ordre	385
Tablice klimatologiczne II. Wyniki obserwacji na stacjach IV rzędu (opadowych)	389	Tableaux climatologiques II. Résultats des observations aux stations de IV ordre (ombrométriques) .	389
Insolacja	397	Insolation	397
Tablice klimatologiczne III. Dobowe ilości opadów	398	Tableaux climatologiques III. Précipitations diurnes en mm	398
Tablice klimatologiczne IV. Grubość szaty śnieżnej w cm	402	Tableaux climatologiques IV. L'épaisseur de couche de neige en cm	402
Zestawienie spostrzeżeń wodowskazowych . . .	405	Tableau des observations limnimétriques	405
Natężenie promieniowania słonecznego	414	Intensité du rayonnement solaire	414
Spostrzeżenia fenologiczne. Okres VII. Jesień .	415	Observations phénologiques. Période VII. Automne	415
Wyniki pomiarów zawartości pyłu w powietrzu .	416	Mesures de la quantité de poussière atmosphérique	416
Komunikat rolniczy	417	Bulletin agricole	417
Kronika	417	Chronique	417
Bibliografia	418	Bibliographie	418

Mapa I. Rozmieszczenie opadów atmosferycznych i temperatury

Mapa II. Odchylenia temperatury i opadów od wartości normalnych

Graficzne przedstawienie stanów wody na ważniejszych rzekach Polski

Carte I. Distribution des précipitations et de la température

Carte II. Ecarts de la température et des précipitations des valeurs normales

Les niveaux d'eaux sur les plus importantes rivières de la Pologne

WIADOMOŚCI METEOROLOGICZNE I HYDROGRAFICZNE

BULLETIN MÉTÉORologique ET HYDROGRAPHIQUE

Nr. 11.

Listopad — 1930 — Novembre

Ogóln. zb. Nr. 120.

R. GUMIŃSKI.

Wpływ ekspozycji na klimat

(według wyników badań Bawarskiego Instytutu Doświadczalno-Leśnego).

(Dokończenie).

Der Einfluss der Exposition auf das Klima

(nach den Untersuchungen der Bayerischen Forstlichen Versuchsanstalt).

(Schluss).

Temperatura.

Jak zaznaczono wyżej, do pomiaru temperatury na wzgórzu Hohenkarpen służyły, poza termometrami, umieszczonemi w klatkach meteorologicznych na stacjach H_2 , H_6 , H_{10} i H_{14} , termometry skrajne syst. Six'a, których używano do pomiarów w przyziemnej warstwie powietrza (łącznie funkcjonowały 42 termometry i 5 termografów). Mierzono zasadniczo na dwóch wysokościach: 25 i 100 cm. Przy wyborze dolnej wysokości — 25 cm kierowano się zasadą, aby zbiorniki termometrów wystawały ponad trawę. Niestety nie dokonywano pomiarów temperatury gruntu.

Główna przyczyną różnic w rozmieszczeniu temperatur, spowodowanych warunkami ekspozycji, są różnice w natężeniu promieniowania słonecznego. Jednakże poznanie stosunków promieniowania słonecznego nie daje pełni obrazu stosunków termicznych. Dane, dotyczące promieniowania, jeśli się tak wyrazić można, „szkicują” tylko warunki rozmieszczenia temperatur. Poza promieniowaniem bowiem, duże znaczenie odgrywa tu stopień absorbcji ciepła przez powierzchnię gruntu, jakotę możliwość „utrzymania” w większym lub mniejszym stopniu ciepła na miejscu. Pozatem niepodobna ograniczać się w badaniach nad temperaturą przyziemnej warstwy powietrza tylko na promieniowaniu, gdyż musielibyśmy wówczas zrezygnować z badań nad rozmieszczeniem temperatur w nocy, kiedy wpływ promieniowania sprowadza się do zera, a jednak różnice ekspozycyjne w temperaturach zaznaczają się zupełnie wyraźnie.

Badania stwierdziły przedewszystkiem zjawisko bardzo ważne dla świata roślinnego. Okazało się, że w okresie letnim stosunki termiczne na wzgórzu kształtuje się w ten sposób, iż do wysokości ca 1 metra ponad zboczami tworzy się warstwa powietrza cieplego w dzień, zimnego zaś w nocy. Warstwa ta stanowi jakby powłokę powietrzną¹⁾. Utrzymuje się ona nawet na stromych zboczach (do 35° nachylenia). Przy wietrze powłoka powietrzna nie zanika. Kierunek jej zalegania przystosowuje się naogół do kształtu zboczy wzgórza. Obecność powłoki powietrznej nawet na zboczach o dość dużem nachyleniu świadczy, że i na nich istnieją właściwe zboczom mikroklimatyczne.

Wpływ ekspozycji na rozmieszczenie temperatur jest znacznie większy w dzień niż w nocy (conajmniej 2 razy). Zachmurzenie wybitnie obniża wpływ ekspozycji. Przy niebie całkowicie pochmurnem wpływ ten prawie całkowicie zanika. Największe wszakże różnice temperatur występują nie przy niebie zupełnie bezchmurnem, lecz przy pewnym zachmurzeniu średnim. Przy niższych wartościach zachmurzenia nagrzewa się cała, do 1 metra sięgająca, warstwa powietrza, przez co następuje wyrównanie temperatur, przy wyższych zaś wartościach wskutek spadku natężenia promieniowania słonecznego różnice temperatur w przyziemnej warstwie powietrza też spadają. Na wysokości 25 cm na zboczu stromem przy dużym zachmurzeniu różnice temperatur nie maleją, lecz przeciwnie — wzrastają, co pozostaje w związku z wytwarzającymi się na zboczu stromem prądami konwekcyjnemi.

¹⁾ Geiger nazywa ją „Lufthaut” („Kaltlufthaut”, „Warmlufthaut”).

W rozmieszczeniu temperatur na zboczach wzgórza daje się zauważać symetrię względem południka jednakże tylko w dni całkowicie pochmurne. Przy niewielkiem zachmurzeniu oś symetrii przesuwa się w kierunku NE-SW. Jest to zupełnie zrozumiałe jeśli się weźmie pod uwagę fakt, że ilości ciepła, jakie powierzchnia ziemi od słońca w godzinach rannych otrzymuje, zużywają się prawie zupełnie na wyparowanie z wilgotnej jeszcze wtedy powierzchni gruntu; na podwyższenie temperatury powietrza mają one wpływ znikomy. W godzinach popołudniowych powierzchnia gruntu jest już stosunkowo obsuszona, wskutek czego całkowita ilość ciepła otrzymana przez południowo-zachodnie zbocze wzgórza zostaje zużyta na podwyższenie temperatury przyległej warstwy powietrza.

Znaczny wpływ na rozmieszczenie temperatur wywiera nawet nieznaczna szata roślinna. Zmniejsza ona cyrkulację powietrza, powodując powstawanie zastoisk powietrza zimnego, bądź ciepłego. Na wzgórzu Hohenkarpen stacja H₈, np. przykład, mimo że leży na zboczu południowym wykazuje średnie maxima dzienne temperatury niższe niż stacja H₁₁, leżąca na zboczu południowo-zachodnim, gdyż: 1) zbocze południowe jest prawie zupełnie szaty roślinnej pozbawione, przytem wijąca się od tej strony droga na szczyt wzgórza ułatwia cyrkulację powietrza, 2) zbocze południowo-zachodnie porośnięte jest dość wysokimi krzakami.

Wpływ ekspozycji ujawnia się też w porze występowania maximów dobowych temperatury powietrza. Na terenie równym wskutek opóźnienia w nagrzewaniu się ziemi od promieni słonecznych maximum temperatury powietrza występuje w 1 do 2 godzin po kulminacji słońca. Na terenie nierównym nagzewanie gruntu może zachodzić dopiero wtedy na danym zboczu, gdy promieniowanie słoneczne bezpośrednio na to zbocze działać zaczyna. Zatem wpływ ekspozycji działa tu jako czynnik opóźniający porę występowania maximów temperatury, niezależnie od opóźniania w nagzewaniu się gruntu. Na zboczach tedy owe maxima występują później niż na terenie równym (oczywiście, pod uwagę mogą tu być brane jedynie zbocza, eksponowane na południe, południowy zachód i zachód).

Opad atmosferyczny.

Do pomiarów opadu atmosferycznego na wzgórzu Hohenkarpen, użyto, jak zaznaczono wyżej 5 deszczomierzy syst. Hellmanna (w tem 1 samopiszący). Wszystkie deszczomierze zwykłe umieszczone na słupkach na wysokości 1.15 m nad poziomem gruntu, przyczem ustawiiono je tak, aby powierzchnia górna deszczomierza była dokładnie pozioma. Poza tym zainstalowano jeszcze jeden dodatkowy deszczomierz zwykły na zboczu południowo-zachodnim, jednak powierzchni górnej tego deszczomierza na-

dano położenie równoległe do powierzchni gruntu (zbocza).

Rezultaty pomiarów wykazały, że wpływ ekspozycji na rozmieszczenie opadów ujawnia się więcej w opadach małych niż dużych, co posiada niemałe znaczenie praktyczne z uwagi na ważność tych opadów w czasie posuchy. Największy wpływ w pomiarach bawarskich wywarła ekspozycja na opady poniżej 1 mm. Opady w granicach 10–20 mm wykazały stosunkowo niewielki wpływ ekspozycji.

Okazało się dalej, że na wzgórzu tej wysokości i rozmiarów, co Hohenkarpen maximum opadów nie leży bynajmniej na stronie podwiatrowej wzgórza (która, oczywiście, najczęściej jest strona zachodnia), gdyż tu opad częściowo zostaje zwiany przez wiatr. Pozatem powodem tego zjawiska jest stosunkowo niezbyt wielka wysokość wzgórza, która nie daje odpowiednich warunków dla podnoszenia się mas powietrznych wzdłuż zbocza podwiatrowego do takiej wysokości, na której temperatura powietrza spadłyby poniżej punktu rosy.

Rozmieszczenie opadów atmosferycznych na wzgórzu zależy od siły wiatru, towarzyszącego opadowi i kształtuje się odwrotnie proporcjonalnie do szybkości wiatru.

Przy normalnych opadach atmosferycznych różnice w ilości spadłych opadów na poszczególnych różnie eksponowanych zboczach wzgórza tego rzędu co Hohenkarpen są niewielkie: nie dochodzą nawet do 5%; przy gwałtownych burzach mogą jednak dochodzić do 100%.

W porównaniu z płaszczyzną poziomą zbocze podwiatrowe wzgórza otrzymuje opadów więcej, zbocze odwiatrowe – mniej.

Na zboczu odwiatrowym krople deszczu spadają zazwyczaj prawie pionowo, na zboczu zaś podwiatrowym pod kątem do poziomu, który to kąt dochodzi przy silnych wiatrach do 60°, a przy burzach nawet do 40°.

Wiatr.

Na wzgórzu tego rzędu co Hohenkarpen najsilniejsze wiatry panują na jego bokach w miejscach, położonych nieco ku przodowi, t. j. ku stronie podwiatrowej. Na stronie podwiatrowej mamy małe minimum, na stronie odwiatrowej małe minimum.

Siła wiatru na danym punkcie zbocza jest tem większa im: 1) wyżej dany punkt leży na zboczu, 2) im bardziej jest eksponowany w kierunku, skąd wieją przeważające wiatry, 3) im skąpszą ma szatę roślinną.

Podczas burzy na zboczach wschodnich (a zwłaszcza północno-wschodnich) siła wiatru jest stosunkowo mała. Na wzgórzu Hohenkarpen obserwowano, np., na zachodnim zboczu wiatr o sile orkanu, podczas gdy na wschodnim szybkości wiatru nie przekraczały 6.4 m/sek.

Przebieg pogody w Polsce w m. Listopadzie 1930 r.

Résumé climatologique en Pologne du mois de Novembre 1930.

(Patrz tabl.: I—IV i mapki: I i II).

(Voir les tableaux: I—IV et les cartes: I et II).

Ciśnienie powietrza. W dniu pierwszego Polska miała pogodę ukształtowaną działaniem obszaru wyżowego, rozciągającego się nad Europą południową.

W okresie czasu od drugiego do szóstego włącznie wszystkie kraje Europy zachodniej i środkowej podlegały wpływom układów niżowych, nasuwających się z nad Atlantyku. Wskutek wymienionego rozkładu ciśnienia w Polsce utrzymywała się pogoda pochmurna ze znacznymi opadami.

W ciągu trzech dni następnych Polska leżała w pasie wyżowym, ciągnącym się ponad Europą południową, który łączył wyż z nad Hiszpanią z wyżem obejmującym Rosję środkową.

Poczynając od dnia dziesiątego do dwudziestego szóstego włącznie Polska znajdowała się pod wpływem głębokich i rozległych depresji, utrzymujących się nad północnymi częściami Europy, lub też pod wpływem drugorzędnych wirów, powstających na tyłach wymienionych depresji. Te ostatnie w szczególności warunkowały pogodę w dniach szesnastego, siedemnastego i osiemnastego, powodując w północno-wschodnich częściach kraju obfite opady śnieżne.

Cały okres, wymieniony powyżej, odznaczał się pogodą o zmiennem zachmurzeniu, przelotnych opadach, połączonych nierzadko z porywistymi wiatrami.

Stacje	Ciśnienie zred. do poziomu morza			
	max.	w dniu	min.	w dniu
Wilno	65.2	29 13 ^h _p	43.3	23 21 ^h _p
Gdynia	67.6	12 21 ^h _p	40.8	23 13 ^h _p
Poznań	70.9	12 21 ^h _p	41.0	3 7 ^h _a
Warszawa	68.5	12 21 ^h _p	47.5	23 13 ^h _p
Kraków	74.4	13 7 ^h _a	45.3	3 13 ^h _p
Lwów	72.4	13 7 ^h _a	47.5	4 13 ^h _p

W porównaniu z wartościami normalnymi średnie ciśnienie w listopadzie znalazło się na całym obszarze Polski niżej tych wartości. Odchylenia ujemne osiągnęły największe wartości na północy kraju, gdzie wynosiły one około —8 mm (Wilno —7.9).

Temperatura. Średnia temperatura w miesiącu sprawozdawczym na obszarze całej Polski znalazła się powyżej normy, przy odchyleniach dodatnich, przekraczających na południu kraju +4°.

Odchylenia zawarte między +1° i +2° zanotowano tylko na terenie województwa pomorskiego.

Największe obszary objęły odchylenia zmieniające się między +1° i +2°, które wystąpiły w województwach: pomorskiem, poznańskim, wileńskim, białostockiem, warszawskim, poleskiem, łódzkim, kieleckiem, lubelskiem, krakowskim, śląskiem i lwowskim.

Stacje	Ciśnienie zredukowane do poziomu morza		Różnica
	średnie normalne dla listopada	średnie w listopadzie 1930	
	700 + ... mm	mm	
Wilno	63.0	55.1	— 7.9
Poznań	63.0	57.7	— 5.3
Warszawa	63.3	57.6	— 5.7
Kraków	64.6	61.1	— 3.5
Lwów	64.7	61.3	— 3.4

Stacje	Minima temperatury w listopadzie			
	Średnie absolut. 1886-1910	Średnie dzien. 1886-1910	Listopad 1930 (abs.)	Listopad 1930 (śr.)
Warszawa . .	- 8.1	- 0.1	- 4.8	1.8
Kraków . . .	- 8.0	- 0.4	- 2.7	2.9
Lwów . . .	- 8.3	- 0.1	- 3.8	3.7

Odchylenia w granicach +3° i +4° znalazły się częściowo w województwie lubelskim, następnie krakowskim, lwowskim, stanieławowskim i tarnopolskim.

W międzyczasie od dwudziestego siódmego do końca miesiąca Polska leżała w sferze wysokiego ciśnienia, zalegającego Europe południowo-wschodnią.

Stacje	KIERUNKI WIATRU																	SZYBKOŚĆ WIATRU m/s		
	N	NNE	NE	ENE	E	ESE	SE	SSE	S	SSW	SW	WSW	W	WNW	NW	NNW	Cisza	7 h a	1 h p	9 h p
Wilno . . .	2	2	2	0	1	2	7	9	21	4	6	8	12	4	8	0	2	6.2	5.6	5.5
Folwark St.	6	0	1	0	3	1	7	1	10	1	12	2	30	0	2	1	13	4.9	4.9	5.0
Gdynia . .	0	0	1	0	5	4	3	3	5	5	16	15	21	4	0	0	8	6.0	6.6	5.6
Poznań . .	0	0	2	1	0	3	14	8	3	0	13	22	13	8	3	0	0	6.0	5.2	4.7
Warszawa .	0	1	2	0	0	3	0	12	8	1	10	16	14	13	5	2	3	3.9	4.4	4.1
Kraków . .	0	2	1	7	2	0	0	1	4	1	10	31	10	2	0	2	17	2.7	3.8	2.4
Lwów . . .	0	0	1	2	1	6	3	4	4	9	20	20	14	5	0	0	1	4.2	4.7	3.8
Zakopane .	3	1	1	4	1	1	2	2	4	5	9	41	2	3	0	2	9	4.9	5.3	3.2

Odchylenia powyżej $+4^{\circ}$ przypadły w województwie krakowskim (okolice Wieliczki) i lwowskim (okolice Dublan).

Średnie temperatury miesięczne na skrajnej północy wahały się około $+2^{\circ}$. W miarę jednakże przesuwania się ku południowi, ujawnia się wzrost temperatury, która w środkowych częściach kraju przybierała wartości, zmieniające się w granicach $+4^{\circ}$ i $+5^{\circ}$. Zachodnie obszary jako też wybrzeża morskie miały średnią temperaturę wyższą od $+5^{\circ}$, a południowo-wschodnie okolice osiągnęły wartości powyżej $+6^{\circ}$, za wyjątkiem miejscowości, położonych na większych wysokościach nad poziomem morza.

Najwyższe temperatury dobowe wahające się w północnych częściach około $+13^{\circ}$, w południowych zaś przekraczające $+18^{\circ}$, przypadły w dniach 2, 3, 4, 5, 22, 28, 29 i 30. W szczególności duża liczba obserwacji z temperaturami maksymalnymi przypadła w dniu 3.

Wymienione powyżej dni należą do najlepszych w miesiącu.

Najzimniejszym był okres czasu od 17 do 21 włącznie przy temperaturach minimalnych dochodzących na skrajnej północy i w górach -13° .

Wiatr. Dzięki odpowiedniemu rozkładowi ciśnienia atmosferycznego, przy którym obszary wyżowe utrzymywały się w południowo-zachodnich częściach Europy, północno-wschodnie natomiast podlegały rozległym depresjom, przewagę wykazyły wiatry o kierunku zachodnim (W) i w drugim rzędzie o kierunku południowo-zachodnim (SW).

Wichry (prędkość ≥ 15 m/sek.) w listopadzie były zjawiskiem bardzo częstem. Największa ilość obserwacji z wichrami na terenie Polski przypadła w okresie czasu od 9 do 14 włącznie i w dniu 23. Były one spowodowane dużym gradiensem głębokich depresji przesuwających się ponad Skandynawią.

Opady atmosferyczne. Miesiąc listopad odznaczył się dużym opadem. Poczynając od pierw-

szego do dwudziestego piątego opady atmosferyczne prawie na wszystkich stacjach stanowiły zjawisko codzienne.

Sumy miesięczne opadów w górnym biegu Wisły i Odry były bliskie 100 mm, przekraczając nawet w wielu wypadkach tę wartość, a w dorzeczu Niemna znacznie przewyższały 100 mm, dosiągając na paru stacjach 150 mm. Oprócz tego większy opad wystąpił na wybrzeżach Bałtyckich oraz w dorzeczu Dniestru, gdzie sumy miesięczne zmieniały się również w pobliżu 100 mm. Na pozostałych obszarach Polski opad miesięczny był bliski 50 mm, utrzymując się przeważnie powyżej tej wartości.

W porównaniu z wartościami przeciętnymi, wprowadzonemi z okresu lat 1891—1910, sumy opadowe z listopada prawie w całym kraju były wyższe od normy.

Niedobór poniżej -10 mm wystąpił jedynie na małym obszarze województwa stanisławowskiego.

Odchylenia zawarte między -10 mm i $+10$ mm zanotowano w województwie pomorskiem, północnych częściach – poznańskiego i warszawskiego, następnie w województwach: lwowskim, częściowo lubelskiem, stanisławowskim i tarnopolskiem.

Nadmier od $+10$ mm do $+30$ mm obserwacje wykazały w województwach: poznańskim, warszawskim, lubelskiem, poleskiem, wołyńskim, lwowskim i częściowo krakowskim.

Nadmier zawarty w granicach $+30$ mm i $+50$ mm przypadł w województwach: łódzkim, kieleckim, krakowskim, częściowo śląskiem, w południowo-zachodniej części białostockiego, pozostały w województwie poleskiem i północnej części lwowskiego.

Odchylenia dodatnie od $+50$ mm do $+100$ mm zanotowano w województwach: wileńskim, nowogrodzkiem, białostockiem, krakowskim i śląskiem.

Opad śnieżny na ziemiach Polski obserwowano w okresie czasu od 4 do 26 włącznie. Największa ilość obserwacji z opadem śnieżnym przypadła

Stacje	Opad średni 1891-1910 listopad	Opad w listopad. 1930	Różnica
	mm		
Wilno	44	125	+ 81
Lida	46	100	+ 54
Białowieża	35	120	+ 85
Pińsk	39	85	+ 46
Zdołbunów	37	61	+ 24
Lwów	41	50	+ 9
Tarnopol	34	53	+ 19
Kołomyja	37	27	- 10
Zaleszczyki	34	30	- 4
Warszawa	37	53	+ 16
Skierniewice	31	47	+ 16
Puławы	35	75	+ 40
Lublin	31	63	+ 32
Hel	47	58	+ 11
Chojnice	41	—	—
Poznań	36	53	+ 17
Częstochowa	38	84	+ 46
Kalisz	32	70	+ 38
Cieszyn	51	103	+ 52
Kraków	37	94	+ 57
Zakopane	50	109	+ 59

w dniach 11, 12 i w międzyczasie od 16 do 21. W szczególności duży opad śnieżny miały północno-zachodnie części i okolice górskie.

Szata śnieżna wystąpiła w całym kraju w drugiej połowie miesiąca, w górach natomiast — ukazała się już w dniu piątego.

Grubość szaty śnieżnej w większości wypadków nie przekraczała 10 cm, za wyjątkiem Wileńszczyzny, gdzie dosięgnęła 20 cm i terenów górskich, gdzie największe wartości grubości warstwy śnieżnej dochodziły do 50 cm.

W wymienionych okolicach górskich i na północo-wschodzie kraju szata śnieżna utrzymywała się

Stacje	Średnia wilgotność wzgl.		
	Listopad 1886-1910	Listopad 1930	Różnica
	%		
Wilno	89	90	+ 1
Chojnice	90	95	+ 5
Bydgoszcz	87	86	- 1
Poznań	88	88	0
Warszawa	88	88	0
Pińsk	88	88	0
Puławы	86	86	0
Cieszyn	84	76	- 8
Kraków	86	86	0
Wieliczka	87	83	- 4
Lwów	84	75	- 9
Tarnopol	89	85	- 4

do końca miesiąca, na pozostałych obszarach Polski zniknęła w dniu dwudziestego trzeciego.

Wilgotność powietrza. Średnia wilgotność względna jak widać z załączonej powyżej tabelki niemal w całym kraju utrzymywała się prawie na wartościach normalnych. Wyjątek stanowiły tylko okolice Chojnic, gdzie wystąpił nadmiar wilgotności oraz południowo-wschodnich i południowo-zachodnich części Polski, w których obserwacje wykazały wilgotność mniejszą od normalnej (Lwów — 9%, Tarnopol — 4%, Cieszyn — 8%).

Zachmurzenie. Listopad naogół odznaczał się dużym zachmurzeniem.

Do dni pogodnych (średnie zachmurzenie dobowe < 2) należy zaliczyć ostatnie cztery dni miesiąca.

Pozostałe dni charakteryzowały się prawie całkowitem zachmurzeniem (średnie — dobowe > 8).

Wyjątek stanowiły 7 i 15, które ze względu na ogólny stan zachmurzenia w Polsce, można uważać jako półpogodne.

Mgła. Mgły w miesiącu omawianym stanowiły zjawisko codzienne. Najwięcej obserwacji z mgłą przypada w dniach: 4, 5, 7, 8, 9, 13, 14, 15 i w okresie czasu od 21 do końca miesiąca.

Burze. Burze zanotowano w paru wypadkach na północo-zachodzie Polski w dniu 11 oraz na południu — w dniu 23.

A. Przedpełski.

Tablice klimatologiczne — Tableaux climatologiques

Listopad 1930 Novembre

U W A G I. W tablicy I podane są wyniki obserwacji dokonanych na polskich stacjach meteorologicznych II i III rzędu. Do II rzędu należą wszystkie stacje, dla których podana jest wartość średnia ciśnienia atmosferycznego, albo na jej miejscu postawiono znak kropkę (.). Jeśli w rubryce „ciśn. atmosf.”, dla danej stacji postawiono pauzę (—), ale w innych rubrykach są dane, oznacza to, że dana stacja należy do rzędu III. Pauzy (—) we wszystkich rubrykach oznaczają, że na danej stacji albo wcale nie dokonywano spostrzeżeń, albo że spostrzeżeń dokonywano ale wyniki nie zostały w porę nadesłane do P. I. M. Wartości wątpliwe podane są kursywą, w wypadku zaś danych zupełnie błędnych postawiono w odpowiednich miejscach kropki (.).

- * oznacza: 1) przy nazwie stacji — umieszczenie termometrów w osłonie cynkowej
- 2) w rubryce: „temperatura średnia” — temp. średnią obliczoną z 29-iu dni.
- 3) w rubryce: „Max. absol.” i „Min. absol.” — temp. skrajne, wzięte z obserwacji terminowych.

Wysokości barometrów ponad poziomem morza podawane będą w miarę uporządkowania ich przez Wydział Stacyj P. I. M.

W tabl. II-ej brak odnośnego zjawiska oznaczono pauzą (—), obserwacje wątpliwe oznaczono kursywą, obserwacje błędne i niekompletne kropką (.). Znak zapytania (?) oznacza przypuszczalny brak obserwacji. Nazwy stacji wydrukowane kursywą oznaczają, że dla danej stacji podane są opady dzienne w tabl. III.

Gwiazdkami oznaczone są stacje należące do sieci opadowej Centralnego Biura Hydrograficznego Min. Rob. Publ.

W tabl. III pauzy oznaczają dni bez opadów. Znak zapytania oznacza przypuszczalny brak obserwacji. Tłustym drukiem podane są maxima opadów.

R E M A R Q U E S. Dans le tableau I (où nous donnons les résultats des observations des stations météorologiques polonaises de II et de III ordre):

1) Un trait (—) figurant dans une rubrique à la place d'un nombre, signifie le manque d'observations (la station ne fonctionnant pas, ou bien les observations ayant été fournies à l'Institut trop tard pour pouvoir être publiées), mis dans la rubrique des pressions atmosphériques, il peut signifier tout simplement que la station est celle de III ordre (sans baromètre);

2) Un point (.) figurant dans une rubrique à la place d'un nombre, montre le cas où les observations se sont montrées fausses;

3) En italiennes sont imprimées les valeurs douteuses;

4) Un astérisque (*):

a) mis dans la rubrique „Stations“ après le nom de la station signifie que les thermomètres sont installés dans un abri de zinc près de la fenêtre;

b) mis dans la rubrique „température moyenne“ signifie que la température moyenne est calculée d'après les données de 29 jours;

c) mis dans la rubrique „max. absol.“ et „min. absol.“ signifie que les températures extrêmes sont calculées d'après les observations de termes.

NB. Les altitudes des baromètres au-dessus du niveau de la mer n'étant pas encore définitivement contrôlées, ne peuvent pas, pour le moment, être données.

Dans le tableau II (où nous donnons les résultats des observations des stations ombrrométriques):

1) Un trait (—) figurant dans une rubrique à la place d'un nombre, signifie le manque de phénomène.

2) Les observations douteuses sont données en italiennes

3) Un point (.) signifie les observations défectueuses

4) Point d'interrogation (?) — le manque probable d'observation.

5) En italiennes sont imprimés les noms des stations dont les observations des précipitations diurnes sont données dans le tableau III.

6) Un astérisque (*) marque les stations appartenant au Bureau Central Hydrographique (Ministère des Travaux Publics).

Dans le tableau III (précipitations diurnes):

1) Un trait (—) signifie le jour sans précipitations.

2) Point d'interrogation — le manque probable d'observation.

3) En caractères gras sont imprimés les maxima des précipitations.

Tabl. I. Wyniki obserwacji na stacjach II i III rzędu.

Résultats des observations des stations de II et III ordre.

Stacje Stations	Wysokość n. p. m. Altitude		Średnia - Moyenne	Temperatura C° Température C°				Wilgotność Humidité	Ilość dni z Nombre de jours de				Przeważający wiatr Vent prépondérant				
	m	mm		Ciśnienie śr. red. do 0° Pression bar. red. à 0°	Odchylenie od normy Ecart de norme	Dzień — Date	Max. absol.		Bez względna śr. Absolue moyen.	Względna średn. Relative moyen.	Zachmurzenie średnie Nebulosité moyenne	Temp. max. > 25°					
	1	2		4	5	6	7		10	11	12	13	14	15	16	17	
Pohulanka	132	42.7	2.1	—	—	12.6	3, 4	- 9.7	21	5.2	94	8.9	0	16	1	24	NW
Brasław		—	—	1.7	—	12.2	5, 6	-13.1	21	—	—	—	—	—	—	—	SE
Królewszczyzna		—	—	1.9	—	13.9	5	-11.7	21	—	—	—	—	—	—	—	W
Dzisna		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kościerzyna		—	—	3.6	1.7	11.7	3	-10.2	20	—	—	8.0	0	13	1	17	SW
Karwia		—	—	5.4	—	15.1	3	- 6.9	21	6.1	88	6.7	0	6	2	11	NW
Rozewie		—	—	5.1	—	12.8*	3	- 3.7*	20	5.8	87	7.5	—	—	0	0	16
Czarny Młyn		—	—	4.8	—	14.1	3	- 6.9	20	5.9	88	4.4	—	6	5	1	W
Chłapowo		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.6	—	—	0	0	14
Chalupy		—	—	5.6	—	10.9*	3	- 2.3*	19	6.0	87	7.2	—	—	0	0	12
Kuźnica		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.8	—	—	0	0	16
Puck	55.0	5.0	—	—	—	14.0	3	- 9.0	20	5.9	88	8.2	0	7	0	0	19
Jastarnia		—	—	5.6	—	11.3*	3	- 1.2*	21	6.3	91	7.4	—	—	0	0	16
Jurata	55.2	5.9	—	—	—	12.1	3	- 3.6	19	5.8	83	7.5	0	7	1	15	WW
Hel	55.5	6.0	1.6	—	—	11.9	3	- 2.0	21	6.0	85	7.9	0	5	0	0	16
Oksywie		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7.2	—	—	1	1	WW
Gdynia		54.8	5.0	—	—	13.2	3	- 6.0	20	5.8	86	6.9	0	6	1	13	W
Kartuzy	213	—	3.4	—	—	12.2	3	- 8.9	20	5.6	92	—	—	9	—	—	W
Suwałki	176	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Folwark Stary		44.1	3.5	—	—	13.5	3	- 9.1	21	5.5	91	8.7	0	8	1	22	W
Druskieniki		—	3.3	2.2	—	14.2	3	-11.5	21	5.6	93	8.4	2	12	0	20	WW
Podbrodzie		—	2.6	—	—	13.0	3	- 9.1	21	5.2	92	9.1	0	13	0	24	SS, SW
Nowowilejka		—	2.0	—	—	13.2	3	- 9.4	21	5.1	93	7.6	0	13	1	15	S, SE
Wilno (Uniwersytet) .	136	42.6	2.8	2.1	—	13.7	3	- 9.0	21	5.2	90	8.9	0	13	0	24	SE
Bieniakonie	176	39.5	2.4	—	—	13.5	3	-15.1	21	5.2	92	8.6	0	13	1	21	—
Kozarowszczyzna		—	1.3	—	—	11.6	4	-15.5	21	—	—	8.8	0	18	0	23	—
Horodźki		—	1.9	—	—	12.9*	4	-13.3	21	—	—	6.8	14	2	12	—	—
Radoszkowice		—	2.0	—	—	12.8	6	-16.0	21	5.0	91	8.7	0	15	0	20	SE
Chojnice		—	3.6	1.6	—	12.4	3	- 9.9	18, 20	5.8	95	8.8	0	8	0	21	W
Pawłowo		—	3.6	—	—	11.0*	3	- 9.5	18	—	—	7.3	7	2	2	15	WW
Bydgoszcz (Inst. Roln.) .	54	51.0	4.8	2.0	—	13.9	2	- 5.0	18	5.7	86	7.5	0	5	2	16	WW
Bydgoszcz-Biedaszko .	69	49.2	4.4	1.6	—	13.9	2	- 5.0	18	5.6	86	7.8	0	8	2	16	WW
Wirty	127	44.0	3.7	—	—	11.8	3	- 7.2	18	5.6	91	6.7	0	8	2	10	SS, SW
Polana		—	3.8	—	—	12.6	3	- 8.2	18	—	—	7.8	0	13	1	19	—
Podlesie		—	3.8	—	—	13.0	3	- 9.0	18	—	—	7.9	0	12	0	20	W
Żur Młyn		—	4.2	—	—	12.1*	2	- 7.9	20	5.7	89	7.9	—	10	1	18	WW
Grudziądz		53.8	5.2	—	—	13.4	3	- 8.0	21	5.2	76	7.4	0	9	1	15	W
Kaldus		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dźwierzno		48.9	3.9	—	—	12.8	2	- 9.7	18	5.8	93	6.2	0	8	4	9	SW
Toruń (Lotnisko) .		52.7	4.6	—	—	13.9	2	- 7.2	18	5.7	87	7.8	0	8	1	16	WW
Toruń (Kosz. im. Prądz.)		52.0	4.6	—	—	13.5	2	- 7.4	18	5.2	80	7.4	0	8	2	15	WW
Toruń (Podgórz) .		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ostrowite		—	4.0	—	—	13.9	3	-10.3	18	—	—	6.7	0	6	2	10	W
Chorzele	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mława		43.3	3.6	—	—	13.1	3	-10.2	21	5.5	90	7.6	0	11	1	14	SW
Ostrołęka		—	3.6	—	—	15.9	4	-12.1	21	5.6	92	7.9	0	16	1	15	WW
Krasnosielsk		—	3.9	—	—	14.9	3	-12.6	21	—	—	7.4	0	9	5	19	WW
Kisielnica		44.7	3.5	—	—	13.4	3	-10.6	21	—	—	7.0	0	11	5	15	WW
Czerwony Bór		44.0	3.5	—	—	13.8	3	-11.1	21	5.5	90	7.8	0	12	1	14	WW
Grodno	127	44.4	3.6	—	—	13.9	3	- 8.8	21	5.4	89	8.1	0	11	0	17	WW
Białystok	141	44.2	3.7	2.4	—	14.4	3	- 9.0	21	5.5	89	7.6	0	12	3	19	WW
Łazduny		—	2.4	—	—	13.0	4	-12.4	21	5.3	92	7.6	0	13	1	16	SW
Berdówka		—	2.8	—	—	14.2*	5	- 9.1*	21	—	—	—	—	—	—	—	—
Lida	135	43.0	2.8	—	—	14.0	3	- 9.6	21	4.9	85	8.7	0	10	0	21	WW
Nowogródek		—	1.7	—	—	12.3	4	-10.0	21	4.9	93	8.1	0	16	1	17	—
Dzikowina		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leśna		—	2.8	—	—	13.9	4	-12.0	21	5.2	88	8.1	0	17	0	17	W
Slonim		43.2	2.7	—	—	14.2	4	- 8.6	21	5.4	94	7.4	0	14	2	13	SSW

Tabl. I. Listopad 1930.

Tab. I. Novembre 1930.

4

Stacje Stations	Wysokość n. p. m. Altitude	Ciśnienie śr. red. do 0° Pression bar. red a 0°	Temperatura C° Température C°									Wilgotność Humidité	Ilość dni z Nombre de jours de				Przeważający wiatr Vent prépondérant	
			Średnia - Moyenne			Odczynie od normy Ecart de norme	Max. absol.	Dzień — Date	Min. absol.	Dzień — Date	Bezwględna śr. Absolue moyen.	Względna średnia Relative moyen.	Zachmurzenie średnie Nebulosité moyenne	Temp. max. > 25	Temp. min. ≤ 0°	Pogodnych (0—2) Sereins (0—2)	Pochmurn. (8—10) Couverts (8—10)	
			m	mm	mm									12	13	14	15	16
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Żywiec		29.0	5.7	2.8	16.6	28, 29	- 6.1	19	6.2	87	7.8	0	6	3	19	SW		
Pająkówka	847	—	3.1	—	17.2	29	- 8.9	19	—	—	7.6	0	17	1	15	W		
Zakopane		686.3	3.0	3.1	17.8	29	- 13.5	19	4.8	81	8.1	0	18	1	18	SW		
Wieliczka		38.3	6.5	4.2	18.2	3	- 3.1	18	6.2	83	6.5	0	6	4	9	SW		
Świniańsko		—	6.0	—	14.6*	22	- 5.0*	19	—	—	7.2	—	—	3	16	S		
Piwniczna		—	5.5	—	14.4*	3	- 8.2*	19	—	—	6.9	—	—	0	9	N, E, W		
Krynica		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Poronin	1521	2.8	—	—	15.8	28	- 14.4	19	—	—	7.0	0	18	3	13	W		
Hala Gąsienicowa		31.6	0.9	—	10.6	28, 29	- 12.5	19	—	—	7.9	0	19	1	18	SW		
Morskie Oko		—	1.8	—	13.5	29	- 12.3	19	—	—	6.7	0	17	5	11	SW		
Szufnarowa		—	5.4	—	14.1	3	- 3.3	18	—	—	7.6	0	6	2	18	S		
Brzyszczki		31.5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ubusza		6.0	—	—	16.0	3	- 5.1	19	6.3	87	6.5	0	6	5	11	NW		
Tylicz		3.8	—	—	13.0*	30	- 7.9*	19	—	—	8.4	—	—	1	22			
Przemyśl		42.3	6.1	—	17.7	28, 29	- 4.9	19	5.7	79	8.0	0	6	1	21	W		
Medyka		6.1	—	—	17.8	29	- 3.2	18	6.0	83	7.0	0	5	4	15	W		
Dąbrówka		5.8	—	—	15.0	3	- 4.1	20	6.2	88	7.6	0	6	3	20	S		
Bukowsko		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Baligród		4.8	—	—	14.0*	30	- 3.4*	18, 19	—	—	7.9	—	—	2	22	SW		
Siąanki		1.1	—	—	12.4	4, 29	- 12.1	19	4.8	92	8.9	0	19	1	25	NW		
Wola Dobrostańska		4.6	—	—	14.6*	2	- 7.8*	19	—	—	7.9	—	—	3	19	W		
Orchowice		5.3	—	—	16.8	29	- 7.9	18	5.9	86	5.2	0	15	7	6	WW		
Fredrów		5.3	—	—	17.5	3	- 4.5	19	5.8	84	7.4	0	5	2	14	NW		
Sambor		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Drohobycz		35.4	6.1	—	17.6	29	- 4.6	18	5.8	81	6.9	0	5	2	9	W		
Bolechów		6.4	—	—	18.4	29	- 3.0*	19	—	—	7.0	0	1	10	SW			
Cerkowna		5.9	—	—	17.8*	29	- 4.4*	18	—	—	6.5	0	0	8	W			
Kurzany		—	—	—	—	—	—	—	—	—	6.5	—	—	3	10	WW		
Dublany		6.8	4.6	17.4*	3	- 9.6	20	4.9	64	6.9	—	—	4	5	14	W		
Lwów (Politechnika)	333	30.8	5.9	3.4	17.0	3	- 3.8	20	5.4	75	7.7	0	5	1	17	SW		
Lwów (ul. Zielona)		—	4.9	2.4	16.4*	3	- 5.3*	19	—	—	7.7	0	—	3	19	SW		
Lwów-Skniłów		327	30.2	4.7	2.2	16.1	3	- 7.4	20	5.7	86	7.9	0	5	1	19	SW	
Borszczówka		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Wiśniowiec		—	4.0	—	14.3	3	- 8.3	22	—	—	7.2	0	6	2	17	W		
Zagrobela		—	3.8	—	14.5	3	- 7.8	20	5.6	89	7.2	0	7	1	11	NW		
Tarnopol		32.0	4.3	3.2	14.8	3	- 5.3	19, 20	5.5	85	8.0	0	8	0	16	W		
Janówka		—	4.0	—	16.0	3	- 10.1	20	—	—	7.1	0	14	1	13	W		
Monasterzyska		—	4.5	—	16.3	3	- 9.8	20	5.7	86	6.9	0	9	2	9	NW		
Porohy*		5.7	—	—	17.4*	30	- 5.0*	19	—	—	8.5	0	—	0	22	W		
Nadwórna		7.3	—	—	18.4	3	- 5.0	19	6.8	87	4.9	0	2	1	16	SE		
Doużyniec		2.1	—	—	13.9	2	- 11.2	19	5.2	93	7.2	0	18	3	16	NW		
Jagielnica	312	32.5	4.4	3.3	14.2*	2	- 6.9	20	6.0	92	—	0	9	—	—			
Tłumacz		—	5.3	—	17.0	3	- 6.5	19	5.7	83	6.8	0	8	1	6	W		
Siemakowce		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Dźwiniacz		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Horodenka		4.8	3.3	15.0	2, 23	- 5.7	19	5.6	84	5.5	0	8	5	6	6	WW		
Zaleszczyki	185	44.0	5.7	—	16.1	4	- 6.2	20	5.6	80	6.5	0	8	3	10	NW		
Piadyki	286	—	5.0	—	17.4	3	- 6.4	19	5.5	83	7.6	0	9	0	11	EE		
Kolomyja		—	5.3	—	19.4	3	- 6.6	19	5.3	77	6.4	0	13	4	9	W		
Zadubrowce		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Kosów		—	6.0	—	19.0	3	- 8.9	19	—	—	6.2	0	8	3	10	W		
Borszczów		—	4.5	—	14.6	4	- 5.8	20	6.1	93	6.9	0	7	2	9	W		
Mielnica		—	5.2	—	19.4	23	- 5.4	19	—	—	5.8	0	7	5	10	SE		

Tabl. II. Listopad 1930.

Tab. II. Novembre 1930.

Tabl. II. Listopad 1930.

Tab. II. Novembre 1930.

Tabl. II. Listopad 1930.

Tab. II. Novembre 1930.

9

Stacje Stations	Calkowita suma opadu Somme totale de préc.		Maximum		Liczba dni z Nombre de jours de				Stacje Stations	Calkowita suma opadu Somme totale de préc.		Maximum		Liczba dni z Nombre de jours de			
	Wysokość Hauteur	mm	Dzień — Date	opadem > 0,0mm precipit.	śniegiem — neige		gradem — grêle	burzą — orage		Wysokość Hauteur	mm	Dzień — Date	opadem > 0,0mm precipit.	śniegiem — neige	gradem — grêle	burzą — orage	
					5	6									7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Borszczów	40	14.3	21	19	3	—	—	Piadyki	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Mielnica	·	·	·	·	·	·	·	Kornicz	33	5,0	6,9	10	·	·	·	·	·
Krasne	51	14.5	21	13	3	—	—	Kosów	·	5,4	12	·	·	·	·	·	·
Dunaj		Prut		·	·	·	·	Żukocin	35	7,5	5	17	·	·	·	·	·
Ardżeluża*	233	49,0	21	21	12	—	—	Gwoździec	61	9,9	6	22	·	·	·	·	·
Worochta (leśnictwo) . .	52	9,0	19	14	6	—	—	Wierzbowce	39	7,5	5	7	·	·	·	·	·
Jabłonica (placówka cel.)*	62	10,0	21	19	6	—	—	Targowica	20	7,5	5	7	1	4	·	·	·
Jabłonica (leśniczówka)*	73	10,7	8	19	9	—	—	Hańkowce	34	9,6	23	10	·	·	·	·	·
Lewuszczyn*	36	10,0	16	12	7	—	—	Burkul*	164	38,0	21	21	11	6	·	·	·
Kosmacz	·	·	·	·	·	·	·	Szybeny*	62	13,7	8	14	·	·	·	·	·
Kołomyja	27	5,0	5	17	4	—	—	Jałowiczowa*	51	14,5	21	10	5	5	·	·	·
						—	—	Szykmany*	75	18,6	8	14	5	5	·	·	·
						—	—	Hryniawa*	41	10,3	17	12	5	5	·	·	·
						—	—	Uścieryki*	54	12,6	23	14	1	4	·	·	·
						—	—	Kuty*	26	5,6	9	12	·	·	·	·	·
						—	—										

Insolacja — Insolation.

Listopad 1930 Novembre

Nr.	Stacje Stations	Szerokość geograf. Latitude	Trwanie usłonecznie- nia w godzinach Durée de l'insolation en heures	Ilość dni Nombre de jours		Maxi- mum	Dnia Date
				z usłoneczn. avec insolation	bez usłoneczn. sans insolation		
1	Wilno	54° 41'	31,3	12	18	6,6	14
2	Gdynia	54° 31'	60,7	22	8	7,1	1
3	Bieniakonie	54° 14'	23,3	12	18	7,5	1
4	Folwark Stary	54° 04'	35,0	13	17	6,0	1,16
5	Poznań	52° 25'	78,4	20	10	7,8	12,16
6	Warszawa	52° 13'	70,4	21	9	7,1	1,7
7	Skierniewice	51° 58'	81,7	24	6	7,5	15
8	Puławy	51° 25'	69,2	22	8	6,2	7,15,27
9	Kraków	50° 04'	41,3	14	16	6,3	27
10	Lwów	49° 50'	52,0	17	13	6,4	27
11	Cieszyn	49° 45'	46,4	18	12	5,7	27
12	Zakopane	49° 17'	57,2	19	11	7,2	27

Tabl. III. Listopad 1930

Tab. III. Novembre 1930

Tab. IV. Listopad 1930.

2

Tab. IV. Novembre 1930.

Sta cje S t a t i o n s	D			N			I			J			O			U			R			S								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Dniestr																														
Bolechów	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Porohy	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Doużyniec	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Milowanie	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Zaleszczyki	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Tarnopol	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Czortków	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Prut																														
Kolomyja	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Kosów	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

ilość dni z szacunkiem
 Zdolność do śledzenia
 jours avec la
 coûche
 de négé

Zestawienie spostrzeżeń wodowskazowych oraz wyników pomiarów objętości przepływu.

Relèvement des observations limnimétriques et des résultats de mesurages des débits.

Objaśnienia do tablicy i wykresu.

Rzędne zer wodowskazowych podane są według dawnych źródeł oficjalnych przyczem rzędne zer w b. zaborze austriackim odniesione są do poziomu morza Adriatyckiego w Trieście, zaś rzędne wodowskazów na Wiśle w b. zaborach rosyjskim i pruskim, oraz na Warcie oznaczają wzniesienie nad zerem normalnym (Normal Null); wreszcie w dorzeczach Niemna i Dźwiny rzędne zer odniesione są do poziomu morza Bałtyckiego. Dorzecze Dniepru (Prypeć) posiada tymczasem wysokość względne wyrażone różnicą między zerem wodowskazu i miejscowym reperem. Kilometry są liczone:

- a. na Wiśle: od ujścia Przemszy w góre i w dół rzeki
- b. „ Warcie: od ujścia w góre rzeki
- c. „ Dniestrze: od ujścia Zbrucza (granica Państwa) w góre rzeki
- d. „ Niemnie: od ujścia rzeki Grawe (granica Państwa) w góre rzeki
- e. „ Prypeci: od ujścia rzeki Śluzy litewskiej (granica Państwa) w góre rzeki
- f. „ Prucie: od granicy Państwa w góre rzeki
- g. „ dopływach wszystkich powyższych rzek — od ich ujścia w góre.

W tabeli i wykresie wykorzystano obserwacje stanów wody tylko kilkudziesięciu główniezych (pierwszorzędnych) stacji; dla stacji, posiadających kompletne spostrzeżenia z ostatnich pięciu lat, podano w tabeli dla stanów średnich, najwyższych i najniższych porównawcze poziomy przeciętne obliczone dla danego miesiąca, oraz stan przeciętny średni roczny ostatniego pięciolecia.

Objętość przepływu podano w m^3/s tylko dla tych stacji, dla których na podstawie wykonanych pomiarów skonstruowano dostatecznie pewną krzywą konsumcyjną oraz dla tych stanów wody, które mieściły się w strefie wykonanych pomiarów.

Średnie miesięczne objętości przepływu wyliczono jako średnie arytmetyczne z faktycznych przepływów codziennych podawanych w m^3/s , zaś średnie miesięczne oraz extrema miesięczne przeciętne w pięcioleciu 1925|29 wyznaczono jako średnie arytmetyczne z wartości przepływu, odpowiadających stanom wody średnim względnie skrajnym miesięcznym z poszczególnych lat badanego okresu.

Explications se rapportant au tableau et au graphique.

Les cotes des zéro des échelles limnimétriques sont indiquées d'après les anciennes sources officielles, comme suit: les cotes des échelles de l'ancien territoire autrichien sont rapportées au niveau de la mer Adriatique à Triest, celles des échelles de la Vistule des anciens territoires de la Russie et de la Prusse, ainsi que celles des limnimètres de la Warta—marquent la hauteur au-dessus du zéro normal (Normal Null); dans les bassins du Niemen et de la Dźwina les cotes des zéro sont rapportées au niveau de la mer Baltique. Les échelles du bassin du Dniepr (Prypeć) sont marquées provisoirement par les cotes relatives indiquant la différence entre le zéro de l'échelle et le repère local. Les kilomètres sont comptés:

- a. sur la Wisła (Vistule) — de l'embouchure de la Przemsza vers la partie d'amont et d'aval du fleuve
- b. „ la Warta de „ — vers la partie d'amont
- c. „ le Dniestr „ du Zbrucz (frontière de l'état) — vers la partie d'amont
- d. „ le Niemen „ la Grawe (frontière de l'état) — vers la partie d'amont
- e. „ la Prypeć „ l'embouchure de la Śluza lituanienne (frontière de l'état)—vers la partie d'amont
- f. „ le Prut „ la frontière de l'état — vers la partie d'amont
- g. sur les affluents de toutes les rivières ci-dessus — de leur embouchure vers la partie d'amont.

Pour le tableau et le graphique on se servit des observations de quelques dizaines de stations de premier ordre; pour les stations disposant d'une série d'observations continues se rapportant aux dernières cinq années on indiqua dans le tableau pour les niveaux moyens, maxima et minima — les niveaux comparatifs — moyens mensuels et moyens de la dernière période quinquennale.

Les valeurs des débits (m^3/s) ne sont indiquées que pour ces stations et pour ces hauteurs d'eau pour lesquelles à la suite des jaugeages y opérés on réussit à tracer des courbes des débits suffisamment précises.

Les moyennes mensuelles des débits sont calculées comme moyennes arithmétiques des valeurs des débits journaliers (en m^3/s), quant aux moyennes mensuelles et moyennes des extrêmes se rapportant à la période 1925|29, elles sont calculées comme valeurs des débits correspondant aux moyennes des hauteurs d'eau respectives.

Tabelaryczne zestawienie codziennych i charakterystycznych stanów wody
w listopadzie

Le tableau des hauteurs et des débits d'eau quotidiens
Novembre

Dorzecze — Bassin		W		I		S		Ł		Y	
Rzeka — Rivière		Wisła		Soła		Wisła		Skawa		Wisła	
Stacja wodowskazowa Station limnimétrique		Jawiszowice	Kobiernice	Dwory	Wadowice		Kraków	Proszówki			
Zlewnia w km ² — Bassin en km ²	909.5	1131.0		5240.0		838.0		8021.0		—	
Rzędna w m nad poz. m.—Cote	232.061	287.119		224.662		258.820		198.961		188.125	
Km. bieg. rz.-Km. du par. d'une rivière	23.7	26.6		3.8		20.6		78.5		21.7	
Dzień		Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s
1	602	—	— 18	—	354	—	38	—	124	572.0	346
2	570	—	— 50	—	284	—	4	—	108	535.0	238
3	548	—	— 62	—	220	—	— 14	—	22	340.0	202
4	517	—	— 59	—	170	—	— 14	—	— 32	246.0	186
5	480	—	— 50	—	140	—	— 20	—	— 53	213.0	188
6	600	—	— 15	—	310	—	130	—	40	375.0	470
7	599	—	— 50	—	264	—	34	—	110	538.0	300
8	560	—	— 74	—	196	—	5	—	28	355.0	250
9	500	—	— 90	—	136	—	— 13	—	— 35	241.0	210
10	435	—	— 100	—	110	—	— 24	—	— 80	175.5	192
11	435	—	— 88	—	100	—	6	—	— 106	144.0	190
12	400	—	— 94	—	98	—	— 8	—	— 96	155.0	200
13	390	—	— 95	—	102	—	— 14	—	— 102	148.0	190
14	355	—	— 95	—	92	—	— 12	—	— 109	141.0	184
15	332	—	— 88	—	82	—	— 12	—	— 122	127.0	184
16	320	—	— 86	—	70	—	— 24	—	— 132	118.0	172
17	344	—	— 93	—	78	—	— 27	—	— 142	109.0	170
18	328	—	— 104	—	70	—	— 32	—	— 144	107.5	160
19	310	—	— 108	—	62	—	— 35	—	— 161	94.0	152
20	320	—	— 109	—	54	—	— 36	—	— 178	82.0	150
21	388	—	— 80	—	94	—	1	—	— 140	111.0	190
22	470	—	— 55	—	190	—	36	—	— 22	263.0	270
23	436	—	— 60	—	178	—	3	—	— 4	297.0	220
24	405	—	— 76	—	144	—	— 12	—	— 54	212.0	192
25	517	—	— 70	—	164	—	10	—	— 46	224.0	210
26	494	—	— 74	—	164	—	1	—	— 40	233.0	206
27	448	—	— 68	—	144	—	— 7	—	— 54	211.5	190
28	396	—	— 74	—	122	—	— 18	—	— 72	186.0	180
29	364	—	— 82	—	94	—	— 26	—	— 102	148.0	168
30	330	—	— 90	—	68	—	— 32	—	— 130	120.0	146
Średnia mies.—Moyenne mensuelle	440	—	— 74	—	145	—	4	—	— 57	227.4	210
Śr. mies. (moyen. mens.) — 1925/29	231	—	— 141	—	16	—	— 49	—	— 224	56.0	132
Różnica — Différence	+209	—	+ 67	—	+161	—	+ 45	—	+167	—	+ 78
Śr. roczny (moyen. ann.) — 1925/29	258	—	—	—	4	—	— 38	—	— 195	—	150
Max. mies. — Max. mens.	6.17h 618	—	— 15	—	354	—	130	—	1.14h 132	590.0	6.13h 514
Max. przec. mies.(max.moyen. mens.) — 1925/29	353	—	— 86	—	61	—	— 14	—	— 128	—	167
Min. mies. — Min. mens.	310	—	— 109	—	54	—	— 36	—	— 178	82.0	146
Min. przec. mies. (mln. moyen. mens.) — 1925/29	201	—	— 165	—	42	—	— 60	—	— 253	—	122

Listopad 1930 Novembre

Dorzecze — Bassin	W	I	S	Ł	Y			
Rzeka — Rivière	Wisła	Wisła		Pilica		Wisła		
Stacja wodowskazowa Station limnimétrique	Zawichost	Puławy		Warka		Warszawa		
Zlewnia w km ² — Bassin en km ²	50653.0	57303.0		9008.6		85176.0		
Rzędna w m nad poz. m. — Cote	135.865	116.159		99.162		78.129		
Km. bieg. rz. Km. du par. d'une rivière	287.6	371.7		16.1		513.8		
Dzień	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Prze- pływ m ³ /s
1	244	—	139	865.0	276	76.0	160	506.0
2	278	—	180	1160.0	285	84.7	210	780.0
3	304	—	221	1485.0	296	96.5	257	1120.0
4	280	—	244	1690.0	312	112.5	306	1550.0
5	259	—	214	1430.0	290	90.0	343	1930.0
6	264	—	193	1260.0	294	94.2	333	1830.0
7	290	—	202	1330.0	285	84.7	301	1500.0
8	320	—	234	1600.0	288	78.5	297	1470.0
9	316	—	263	1870.0	280	80.5	327	1770.0
10	290	—	254	1785.0	292	92.0	360	2120.0
11	260	—	218	1450.0	292	92.0	371	2250.0
12	238	—	180	1160.0	286	86.5	336	1860.0
13	230	—	158	995.0	278	78.5	296	1460.0
14	226	—	150	940.0	277	77.5	266	1190.0
15	217	—	145	905.0	276	76.0	257	1120.0
16	208	—	136	840.0	276	76.0	248	1050.0
17	206	—	126	770.0	277	77.5	237	960.0
18	204	—	124	760.0	271	71.0	226	885.0
19	197	—	118	720.0	260	60.0	218	825.0
20	190	—	110	670.0	261	61.0	213	800.0
21	184	—	102	620.0	250	50.5	206	755.0
22	187	—	97	590.0	254	64.2	198	705.0
23	250	—	107	650.0	274	74.2	196	695.0
24	294	—	184	1190.0	297	97.5	214	805.0
25	292	—	230	1565.0	322	122.0	284	1340.0
26	290	—	229	1555.0	348	148.0	347	1970.0
27	292	—	226	1530.0	366	—	364	2160.0
28	276	—	225	1525.0	366	—	360	2120.0
29	262	—	204	1515.0	356	—	356	2070.0
30	249	—	186	1210.0	341	141.0	332	1820.0
Średnia mies.—Moyenne mensuelle	253	—	180	1188.2	295	—	281	1380.5
Śr. mies. (moyen. mens.) — 1925/29	128	—	42	358.4	254	54.2	147	481.6
Różnica—Différence	+125	—	+138	—	+ 41	—	+134	—
Śr. roczny (moyen. ann.) — 1925/29	151	—	66	—	259	—	163	—
Max. mies. — Max. mens.	8.12h—18h 328	—	9.12h—18h 270	1940.0	27.18h 371	—	10.23h 373	2280.0
Max. przec. mies. (max. moyen. mens.) — 1925/29	199	—	121	—	279	—	220	—
Min. mies. — Min. mens.	21.12h—18h 182	—	22.18h 96	580.0	250	50.0	160	506.0
Min. przec. mies. (min. moyen. mens.) — 1925/29	90	—	12	—	241	—	112	—

Listopad 1930 Novembre

Częste opady, nienotowane zaledwie w kilku ostatnich dniach miesiąca sprawozdawczego, w sumie znacznie przekraczające wartości normalne, a obejmujące większą część obszaru Polski (za wyjątkiem dorzecza Dniestru i Prutu) spowodowały

wyjątkowe odpływy na rzekach, nieobserwowane w tym miesiącu od szeregu lat.

Znaczny przybór wód na wszystkich prawie rzekach (p. wykres) zapoczątkowany został już w pierwszej dekadzie listopada na skutek bardziej

Dni Jours	N I E M N A							O D R Y				
	Niemen		Niemen		Szczara		Niemen		Wilga		Warta	
	Stołpce		Niemen		Szczara		Grodno		Wilno		Bobry	
3216.0	15591.0		5913.0		33667.0		15159.0		1822.1		8185.0	
144.770	117.601		—		91.941		84.149		—		125.609	
441.0	262.0		16.0		86.0		165.0		705.3		540.5	
Stan wody cm	Prze- pływ m^3/s	Stan wody cm	Prze- pływ m^3/s	Stan wody cm	Prze- pływ m^3/s	Stan wody cm	Prze- pływ m^3/s	Stan wody cm	Prze- pływ m^3/s	Stan wody cm	Prze- pływ m^3/s	
1 142	29.5	177	—	73	30.5	83	176.0	301	147.0	120	—	310 197.5
2 151	33.5	181	—	75	31.5	93	197.0	303	150.0	122	—	312 202.5
3 156	35.5	185	—	75	31.5	99	210.0	308	159.0	116	—	312 202.5
4 156	35.5	184	—	73	30.5	102	217.0	313	168.0	104	—	312 202.5
5 156	35.5	188	—	78	33.0	107	231.0	315	172.0	94	—	304 183.5
6 172	43.5	196	—	83	35.5	118	261.0	349	236.0	92	—	286 145.0
7 202	66.0	226	—	90	39.5	128	292.0	463	493.0	93	—	280 134.5
8 200	64.0	260	—	96	43.0	138	327.0	487	559.0	100	—	274 123.0
9 238	150.0	275	—	102	46.5	153	378.0	469	509.0	98	—	272 120.0
10 242	156.0	294	—	106	48.5	172	442.0	441	440.0	90	—	270 116.5
11 228	112.0	318	—	105	48.0	188	496.0	432	420.0	83	—	270 116.5
12 216	83.5	337	—	109	50.5	196	524.0	442	442.0	84	—	266 110.5
13 206	70.0	343	—	108	50.0	204	550.0	432	420.0	88	—	266 110.5
14 198	62.0	342	—	110	51.5	216	590.0	423	399.0	84	—	262 104.0
15 198	62.0	335	—	110	51.5	231	641.0	419	389.0	76	—	260 101.0
16 196	60.0	324	—	111	52.0	241	675.0	417	485.0	72	—	258 98.0
17 198	62.0	315	—	111	52.0	249	701.0	413	375.0	70	—	252 89.0
18 197	61.0	302	—	110	51.5	251	708.0	400	346.0	68	—	244 77.0
19 195	59.5	286	—	108	50.0	246	692.0	407	362.0	70	—	240 71.0
20 195	59.5	271	—	107	49.5	235	655.0	398	341.0	64	—	234 61.5
21 182	49.5	254	—	107	49.5	220	604.0	381	304.0	68	—	240 71.0
22 160	37.5	241	—	106	48.5	201	540.0	356	250.0	82	—	254 92.5
23 145	31.0	241	—	106	48.5	186	490.0	341	221.0	116	—	280 134.5
24 153	34.5	228	—	117	55.5	174	448.0	342	222.0	128	—	314 208.0
25 150	33.0	238	—	137	68.5	185	486.0	342	222.0	132	—	350 —
26 148	32.0	247	—	160	84.0	195	520.0	350	238.0	126	—	378 —
27 158	36.5	252	—	163	86.0	208	563.0	350	238.0	122	—	376 —
28 178	47.5	254	—	155	80.5	220	604.0	364	268.0	114	—	354 —
29 198	62.0	264	—	148	76.0	226	624.0	389	321.0	105	—	324 229.0
30 214	80.0	276	—	145	73.5	221	601.0	398	341.0	96	—	294 161.0
184	59.4	261	—	109	51.6	183	481.4	385	321.2	96	—	288 —
101	17.5	158	—	94	42.7	93	208.8	299	144.8	55	—	215 38.1
+ 83	—	+103	—	+15	—	+90	—	+86	—	+41	—	+ 73 —
99	—	156	—	99	—	95	—	297	—	58	—	221 —
9.19h, 10.1h 248	—	343	—	163	86.0	17.21h 252	710.0	487	559.0	132	—	26.12h, 16h 380 —
140	—	193	—	126	—	122	—	332	—	77	—	235 —
142	29.5	177	—	73	30.5	1.0h 79	169.0	301	—	64	—	234 61.5
80	—	129	—	77	—	55	—	216	—	48	—	202 —

i zachodniej Europy, wywołując groźne wylewy wielu rzek we Francji, północnych Włoszech i Niemczech.

Po chwilowem obniżeniu się stanów w końcu drugiej, względnie na początku trzeciej dekady — ponownie bardziej intensywne opady, wywołały dal-

szy wzrost stanów, które na dolnej Wiśle, Warcie, Prypeci, Dniestrze i Prucie przewyższały stany poprzednie. Ogólny odpływ miesięczny, odbywał się na Wiśle i Warcie przeważnie już w strefie wód wysokich, względnie — jak na Niemnie i Prypeci —

Dorzecze — Bassin

O D R Y

Rzeka — Rivière

Warta

Prosna

Warta

Warta

Stacja wodowskazowa
Station limnimétrique

Konin

Piwonice

Nowa Wieś

Poznań

Zlewnia w km² — Bassin en km² . . . . .

13102.0

2931.2

20469.3

24828.6

Rzędna w m nad poz. m. — Cote . . . . .

80.349

102.030

69.116

51.446

Km. bieg. rz. Km. du par. d'une rivière . . . . .

408.2

63.5

341.6

241.6

Listopad 1930 Novembre

Dzień	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s	Stan wody cm	Przepływ m ³ /s
1	151	110.0	257	—	265	—	223	212.5
2	160	120.0	260	—	284	—	238	234.5
3	175	139.0	258	—	293	—	255	259.0
4	195	166.0	244	—	297	—	267	227.0
5	207	183.0	224	—	296	—	278	294.0
6	210	188.0	209	—	293	—	290	313.0
7	210	188.0	197	—	296	—	300	329.5
8	210	188.0	188	—	292	—	302	332.5
9	207	183.0	178	—	290	—	303	334.5
10	202	176.0	170	—	284	—	303	334.5
11	200	173.0	166	—	278	—	303	334.5
12	197	169.0	165	—	271	—	301	331.0
13	193	162.0	177	—	273	—	298	326.0
14	186	153.0	175	—	260	—	297	324.5
15	187	154.0	167	—	263	—	294	319.5
16	185	151.0	156	—	260	—	292	316.0
17	183	149.0	150	—	248	—	290	313.0
18	179	144.0	148	—	235	—	286	306.5
19	172	135.0	142	—	225	—	283	302.0
20	166	128.0	138	—	220	—	280	297.0
21	158	118.0	138	—	206	—	278	294.0
22	155	115.0	176	—	203	—	276	290.0
23	158	118.0	226	—	228	—	273	285.5
24	163	124.0	242	—	252	—	269	280.0
25	180	145.0	261	—	293	—	270	281.0
26	200	173.0	266	—	323	—	275	288.5
27	218	201.0	253	—	335	—	283	302.0
28	228	220.0	250	—	338	—	301	331.0
29	238	238.0	237	—	338	—	324	—
30	247	257.0	213	—	342	—	338	—

Średnia mies. — Moyenne mensuelle	191	162.3	201	—	276	—	286	—
Śr. mies. (moyen. mens.) — 1925/29	100	65.0	102	—	49	—	86	86.6
Różnica — Différence	+ 91	—	+ 99	—	+227	—	+200	—
Śr. roczny (moyen. ann. — 1925/29	113	—	105	—	76	—	109	—
Max. mies. — Max. mens.	30.22h 248	260.0	266	—	342	—	30.16h 341	—
Max. przec. mies. (max. moyen. mens.) — 1925/29	121	—	132	—	87	—	118	—
Min. mies. — Max. mens.	151	110.0	138	—	203	—	223	212.5
Min. przec. mies. (min. moyen. mens.) — 1925/29	84	—	84	—	6	—	52	—

w strefie wód leżących powyżej przeciętnego stanu rocznego; jedynie w dorzeczu Dniestru stany wód w dalszym ciągu leżały poniżej tych wartości.

Srednie miesięczne stany — jak widać z wykresu — na wszystkich rzekach przewyższały znacz-

nie wartości przeciętne, wyróżniając się, jak już wspomniano, wyjątkowo wysokimi odczytami w porównaniu ze stanami szeregu lat ostatnich; dotyczy to przedwczesztkiem dorzecza górnej Wisły, Warty i Niemna. Odwrotny stosunek zachodzi jedynie

Natężenie promieniowania słonecznego

w kalorjach gramowych na minutę i cm^2 powierzchni normalnej (Skala Smithsonian Institution¹⁾

Intensité du rayonnement solaire

en calories-grammes par minute et cm^2 de surface normale (Échelle Smithsonian Institution¹⁾

Warszawa — Listopad 1930 Novembre — Varsovie

Data Date	Odległości zenitalne słońca — Distances zénitales du soleil											Wilgotność bezwzględna Humidité absolue		
	78.7°	75.7°	70.7°	60.0°	48.2°	0.0°	48.2°	60.0°	70.7°	75.7°	78.7°			
a. m.	Masy atmosferyczne — Masses atmosphériques										p. m.	7 ^h	13 ^h	21 ^h
	5.0	4.0	3.0	2.0	1.5	1.0*	1.5	2.0	3.0	4.0	5.0	mm	mm	mm
5	.	.	.60	.	.	.	.	.	.	.	.	6.8	7.4	7.3
7	.55	.65	.94	.	.	.	.	.	—	—	—	4.4	6.7	5.3
15	.55	.70	.94	.	.	.	.	.	—	—	—	5.3	4.4	4.8
18	.	.96	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3.5	4.3	4.3
19	.	.	1.14	.	.	.	.	.	.	.	.	4.3	4.8	3.6
27	.78	.87	(.99*)	.	.	.	.	.	—	—	—	5.6	7.1	6.6
28	—	.80	(1.05*)	.	.	.	.	.	(1.03*)	.83	—	6.5	7.5	6.7
29	.60	.84	.	.	.	.	.	.	—	—	—	6.2	7.4	6.0
Średnie Moyennes	.62	.80	.94											

U W A G I: Wartości natężenia interpolowane w granicach $\pm .25$ masy atmosferycznej podane jako **mierzzone** (bez klamer). Ekstrapolowane — d-to z *. Wartości natężenia interpolowane w granicach $\pm .50$ masy atmosferycznej podane jako **interpolowane** (w klamrach). Ekstrapolowane — d-to z *. Punkt . oznacza brak wartości natężenia z powodu niemożności osiągnięcia danej masy (z powyższemi zastrzeżeniami), lub z powodu zachmurzenia. Kreska — oznacza niewykonanie pomiaru.

REMARQUES: Les valeurs de l'intensité interpolées dans les limites de $\pm .25$ de la masse atmosphérique sont données comme **mesurées** (sans parenthèses). Extrapolation — d-to avec *. Les valeurs de l'intensité interpolées dans les limites de $\pm .50$ de la masse atmosphérique sont données comme **interpolées** (entre parenthèses). Extrapolation — d-to avec *. Le point . indique l'impossibilité d'atteindre la masse atmosphérique correspondante (sous restrictions susdites), ou le manque d'observation à cause de l'état du ciel. Le tire — indique le manque d'observation.

¹⁾ Aktynometr Michelsona (— Martena) Nr. 123 stale czechowany w/g pyrheliometru Ångströma Nr. 207 ($k=15.72$). Wartości natężenia zwiększone o 3.5% (do skali Abbot'a).

¹⁾ L'actinomètre de Michelson (— Marten) Nr. 123, comparé d'une façon permanente avec le pyrhéliomètre à compensation d'Ångström Nr. 207 ($k = 15.72$). Les valeurs de l'intensité augmentées de 3.5% (à l'échelle d'Abbot

**Spostrzeżenia fenologiczne — Observations phénologiques
1930**

Okres VII. Jesień. — Période VII. Automne.

Nr.	Miejscowość Localité	Województwo Voïvodie	Powiat Arrondissement	Kasztanowiec <i>Aesculus Hippo- castanum</i>
				Zmiana barwy liści La changement de couleur des feuilles
1	2	3	4	5
1	Woronka	Wilno	Brasław	30.IX
2	Czemery	"	Święciany	18.X
3	Poszumień	"	Wilno-Troki	12.IX
4	Zaświrz	"	Wilejka	20.IX
5	Nowa Wilejka	"	Mołodeczno	18.X
6	Daniuszew	"		21.X
7	Radoszkowice	"		8.IX
8	Różanka	Nowogródek	Szczuczyn	3.X
9	Żyrowice	"	Slonim	10.IX
10	Kołpienica	"	Baranowicze	20.IX
11	Kuncowszczyzna	"	Nieśwież	12.IX
12	Różanna	Poznań	Bydgoszcz	4.X
13	Gniezno	"	Gniezno	2.X
14	Nadróż	Warszawa	Rypin	15.IX
15	Telechany	Polesie	Kossów	18.IX
16	Dubica	"	Brześć n/Bugiem . . .	5.X
17	Dollin	"	Stolin	2.X
18	Czemerne-Sarny	"	Sarny	25.IX
19	Raj n/Wisłą	Kielce	Ilża	5.X
20	Huta Nowa Koczary	"	Kielce	20.IX
21	Kwasów	"	Stopnica	20.IX
22	Radziemice	"	Miechów	2.X
23	Liw	Lublin	Węgrów	15.IX
24	Korczew	"	Sokołów	8.X
25	Miętne	"	Gąrwinlin	18.IX
26	Kijany	"	Lubartów	15.IX
27	Urządów	"	Janów	20.IX
28	Wierzchowiny	"	Krasnystaw	1.X
29	Zamość	"	Zamość	29.IX
30	Tyszowce	"	Tomaszów	14.X
31	Luboml	Wołyń	Luboml	30.IX
32	Maciejów	"	Kowel	24.IX
33	Werba	"	Włodzimierz	6.X
34	Granatów	"	Horochów	2.X
35	Dubno	"	Dubno	31.VIII
36	Równe	"	Równe	23.IX
37	Trzciiana	Kraków	Bochnia	28.IX
38	Lipowa	"	Żywiec	18.X
39	Kamienica	"	Limanowa	15.X
40	Piwniczna	"	Nowy Sącz	3.IX
41	Łabowa	"		24.X
42	Leszczków	Lwów	Sokal	18.IX
43	Głogów	"	Rzeszów	10.IX
44	Zółtańce	"	Żółkiew	12.X
45	Fredrów	"	Rudki	15.IX
46	Borszczów	Tarnopol	Borszczów	22.X
47	Lipica Dolna	Stanisławów	Bohatyn	23.IX
48	Wełdzirz		Dolina	5.IX

**Wyniki pomiarów zawartości pyłu w powietrzu na stacji meteorologicznej
w Warszawie (ul. Czerniakowska 124)**

Listopad 1930

**Mesures de la quantité de poussière atmosphérique à la station centrale météorologique
à Varsovie (rue Czerniakowska 124).**

Novembre 1930

Data — Date	Godzina — Heure	Objętość użytego powietrza w cm ³ Volume de l'air en cm ³	Liczba pyłków w 1 cm ³ Nombre de particules en 1 cm ³	Uwagi Remarques		Wilgotność wzgl. % Humidité relative	Stan pogody Etat du temps
				5	6		
1	2	3	4				7
1	8 ⁰⁰	1000	500		85	WSW — 4 m/sek., ☀=0	
1	13 ⁰⁰	"	422		56	W — 2 "	
2	8 ⁰⁰	"	734	kryształy — cristaux . . .	89	SSE — 4 "	
2	13 ⁰⁰	"	478		83	S — 3 "	
3	8 ⁰⁰	"	1086		89	SSE — 3 "	
3	13 ⁰⁰	"	343		71	SSE — 4 "	
4	8 ⁰⁰	"	530		91	SSW — 2 "	
4	13 ⁰⁰	"	846	kryształy — cristaux . . .	83	S — 2 "	
5	8 ⁰⁰	"	1194		91	NE — 1 "	
5	13 ⁰⁰	"	527	kryształy — cristaux . . .	80	NE — 3 "	
6	8 ⁰⁰	"	540		88	NW — 6 "	○ 1
6	13 ⁰⁰	"	518		69	W — 7 "	
7	8 ⁰⁰	"	848		90	SW — 2 "	
7	13 ⁰⁰	"	691		62	S — 3 "	
8	8 ⁰⁰	"	617		86	W — 4 "	
8	13 ⁰⁰	"	625		78	WSW — 3 "	
9	8 ⁰⁰	"	400		86	W — 4 "	
9	13 ⁰⁰	"	547		72	W — 3 "	
10	8 ⁰⁰	"	654	kryształy — cristaux . . .	76	NW — 7 "	
10	13 ⁰⁰	"	583		69	W — 9 "	
11	8 ⁰⁰	"	536		82	W — 7 "	
11	13 ⁰⁰	"	539		84	W — 5 "	
12	8 ⁰⁰	"	823		83	NW — 6 "	
12	13 ⁰⁰	"	742	kryształy — cristaux . . .	62	WNW — 5 "	
13	8 ⁰⁰	"	636		88	WSW — 6 "	
13	13 ⁰⁰	"	622		81	W — 14 "	
14	8 ⁰⁰	"	364		91	W — 5 "	
14	13 ⁰⁰	"	443	kryształy — cristaux . . .	92	W — 5 "	
15	8 ⁰⁰	"	444		78	WSW — 4 "	
15	13 ⁰⁰	"	824		51	WSW — 3 "	
16	8 ⁰⁰	"	635		85	NW — 6 "	
16	13 ⁰⁰	"	396	kryształy — cristaux . . .	67	WSW — 3 "	
17	8 ⁰⁰	"	454		87	W — 5 "	
17	13 ⁰⁰	"	380	kryształy — cristaux . . .	73	WSW — 7 "	
18	8 ⁰⁰	"	510		80	WNW — 5 "	
18	13 ⁰⁰	"	515		81	WNW — 5 "	
19	8 ⁰⁰	"	394		80	WSW — 3 "	
19	13 ⁰⁰	"	668	kryształy — cristaux . . .	73	WSW — 3 "	
20	8 ⁰⁰	"	416		97	ESE — 4 "	
20	13 ⁰⁰	"	460	kryształy — cristaux . . .	90	NE — 4 "	
21	8 ⁰⁰	"	817		88	ESE — 12 "	
21	13 ⁰⁰	"	395		94	ESE — 12 "	★ 1
22	8 ⁰⁰	"	349		93	SSE — 4 "	○ 0
22	13 ⁰⁰	"	434		78	WSW — 5 "	

Data — Date	Godzina — Heure	Objętość użytego powietrza w cm ³ Volume de l'air en cm ³	Liczba pyłków w 1 cm ³ Nombre de particules en 1 cm ³	U w a g i Remarques	Wilgotność wzgl. Humidité relative %	Stan pogody État du temps
1	2	3	4	5	6	7
23	8 ⁰⁰	1000	474	kryształy — cristaux	92	WSW — 3m sek.,
23	13 ⁰⁰	"	1351	"	73	SW — 3 "
24	8 ⁰⁰	"	492	kryształy — cristaux	86	NW — 4 "
24	13 ⁰⁰	"	497	kryształy — cristaux	93	W — 4 "
25	8 ⁰⁰	"	676	kryształy — cristaux	92	WNW — 4 "
25	13 ⁰⁰	"	551	kryształy — cristaux	70	W — 3 "
26	8 ⁰⁰	"	1056	"	90	SSW — 1 "
26	13 ⁰⁰	"	679	"	84	S — 2 "
27	8 ⁰⁰	"	696	"	91	S — 2 "
27	13 ⁰⁰	"	1152	kryształy — cristaux	73	S — 3 "
28	8 ⁰⁰	"	476	"	89	SSE — 2 "
28	13 ⁰⁰	"	379	"	75	SSE — 1 "
29	8 ⁰⁰	"	1045	"	90	SSE — 1 "
29	13 ⁰⁰	"	563	"	75	SSE — 2 "
30	8 ⁰⁰	"	1084	"	92	SW — 3 "
30	13 ⁰⁰	"	1802	"	78	HW — 3 "

Komunikat rolniczy ułożony na podstawie danych fenologicznych Bulletin agricole d'après les données phénologiques.

Ziemniaki. Okres kopania ziemniaków w roku ub. trwał od 10 września do 15 października. Najintensywniej kopanie odbywało się w całej Polsce w drugiej połowie września, jedynie w województwach południowych przeciągnęło się do połowy października.

Siewy ozimin. Najliczniejsze siewy ozimin przypadły w okresie od połowy do końca października. W drugiej połowie września ukończono je na północy i wschodzie Polski (na Wileńszczyźnie, w Białostockiem, na Pomorzu, częściowo w Warszawskiem i Polesiu). Wyjątkowo późne siewy (do

12 listopada) spotyka się w paru miejscowościach województw: Kieleckiego, Krakowskiego, Lwowskiego, Tarnopolskiego i Stanisławowskiego.

Orki. Orki w 1930 r. wobec łagodnej jesieni ukończono naogół późno, bo w drugiej połowie listopada.

Najwcześniej — (około 6.X) zaczęto je na Wileńszczyźnie, sporadyczne wypadki późnych orek, aż do pierwszych dni grudnia, zdarzyły się w województwie Warszawskim, Białostockiem, Łódzkiem, Wołyńskim i Lwowskim.

Kronika — Chronique.

Rozwój sieci meteorologicznej polskiej w listopadzie 1930 r. Poniżej zostały zamieszczone stacje meteorologiczne, które były założone, względnie zlikwidowane w listopadzie 1930 r. Ze stacjami III-go rzędu (termometryczno-opadowe) należy wymienić w Niepokalanowie (pow. sochaczewski) i Świątazi (pow. lubomelski). Pozostałe — są IV-go rzędu (opadowe), do których należą: w Baranowie (pow. tarnobrzeski), Dołmatowszczyźnie (pow. stołpecki),

Lebiedziewie (pow. mołodecki), Rydułtowach (pow. rybnicki), Sępólnie (pow. sępoleński), Szumsku (pow. krzemieniecki), Tucznie (pow. bialski na Podlasiu), Tczewie (pow. tczewski), Woli Wadowskiej (pow. mielecki), Wołpie (pow. grodzieński) i Wymyślinie (pow. lipnowski).

Likwidacji uległa jedna stacja II-go rzędu w Bielanach (pow. warszawski).

A. P.

Bibljografja — Bibliographie.

Ger. Beitr. z. Geoph. — Gerlands Beiträge zur Geophysik. Leipzig. Ann. der Hydr. u Mar. Met. — Annalen der Hydrographie und maritimen Meteorologie. Berlin.

M. W. R. — Monthly Weather Review. Washington. Zft. f. Geoph. — Zeitschrift für Geophysik. Braunschweig.

Meteorologia ogólna.

Opracowania poszczególnych elementów meteorologicznych.

Temperature changes between Torsion balance readings in the State of Texas. S. Harris Zft. f. Geoph. 1930, Heft 3, str. 171 — 172.

Predicting minimum temperature, especially as a function of preceding temperature E. S. Nichois M. W. R. 1930, V. str. 179 — 187 (z dyskusją, w której zabiera głos F. D. Young i autor), 8 fig.

Seeing the inside of a tornado. A. A. Justice. M. W. R. 1930, V, str. 205 — 206. 2 fig.

Tornado at Grand Rapids, Mich., May 2, 1930. m. H. Tracy. M. W. R. 1930, V, str. 206 1 fig.

Tornadoes in Michigan in May 1930 D. A. Seeley. M. W. R. 1930 V, str. 207, 1 fig.

Tornadoes in Missouri in May. 1930 S. Belden. M. W. R. 1930, V, str. 208.

Relation between winters in Manitoba and the following spring in eastern United States F. Groissmayr. M. W. R. 1930, VI, str. 246 — 247.

Weather abnormalities in the United States (sixth note). Temperature distribution. A. J. Henry. M. W. R. 1930, VI, str. 247 — 248.

Weather abnormalities in the United States (seventh note). Trend of precipitation. A. J. Henry. M. W. R. 1930, VI, str. 247 — 248. 1 fig.

Przyrządy, instrukcje, metody obserwacyjne i obliczeń.

Verbessertes Graukeilphotometer. P. Kopfmüller. Ger. Beitr. z. Geoph. Band. 26, Heft. 1, str. 61 — 62.

Aerologja.

Special series of sounding balloon observations made during the winter of 1927 — 28. L. T. Samuels M. W. R. 1930, VI, str. 235 — 245.

Supersaturation and icing of airplanes W. J. Humphreys. M. W. R. 1930, V, str. 245 — 246.

Kräżenie wody.

Record rainfall for Miami, Fla, 9. V. Fisch. M. W. R., 1930, VI, str. 251 — 252.

Zastosowania praktyczne meteorologii.

Weather and cotton production. I. B. Kincer. M. W. R. 1930, V, str. 190 — 196.

Meteorology and its importance to aviation. W.I. Humphreys. M. W. R. 1930, V, str. 196.

Aviation weather hazards. Th. R. Reed. M. W. R. 1930, VI, str. 231 — 234.

Optyka atmosferyczna.

Zum Trübungsfaktor. K. Feussner i H. Friedrichs. Zft f. Geoph., 1930, Heft 3, str. 159 — 171, 2. fig.

Ceiling and visibility in United States. M. W. R., 1930, V, str.

Northeastern States. C. G. Andrus, 198 — 199

Southeastern „ J. A. Riley, 199 — 201

Central „ V. Jakl, 201 — 202

Rocky Mountain „ H. M. Hightman, 202

Pacific Coast „ D. M. Little 203

Average visibility at Chicago Airport. F. H. Weck. M. W. R. 1930, V, str. 204.

Hydrografja i oceanografja (bez limnologii).

Zur Kennnis der Salze des Meereises. W. Wiese. Ann. d. Hydr. u. Mar. Met. 1930, VIII, str. 282 — 286.

Haifischmarschen südlich der Chaucer-Bank E. F. Hansen. Ann. d. Hydr. u. Mar. Met. 1930, VIII, str. 298 — 299.

Bemerkungen zur nautischen Kartographie. S. L. Tonta. Ann. d. Hydr. u. Mar. Met. 1930, IX, str. 318 — 323.

Über Verbesserung den Echolotungen wegen Bodenneigung. H. Mauserer Ann. d. Hydr. u. Mar. Met. 1930, IX, str. 323 — 325.

Ein meereskundliches Forschungs- und Lehrinstitut an der Ostküste der vereinigten Staaten. D. Schumacher. Ann. d. Hydr. u. Mar. Met. 1930, IX, str. 328 — 329.

Einfluss einer lockeren Decke auf den Wassergehalt des Bodens. I. Ivanov. Met. Zft. 1930, VII, str. 271 — 272

Limnologja.

Gezeitenbeobachtungen in Binnenseen. A. Endrös. Ann. d. Hydr. u. Mar. Met. 1930, IX, str. 305—314.

Geofizyka.

Über theoretische Kippisoklinen und Horizontalisodynamen bei Induktionsmethoden. D. Graf. Zft. f. Geoph. 1929, Heft. 8, str. 331—334, 6 fig.

Der Einfluss der Anisotropie der Medien auf die Verteilung elektromagnetischer Wechselfelder verschiedener Frequenz. M. Müller. Zft. f. Geoph. 1929, Heft 8, str. 335—342, 8 fig.

Ein neuer Vierpendelapparat für relative Schweremessungen. O. Meissner. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 1, str. 1—12, 13 fig.

Geophysikalische Messungen unter Tage O. Meissner, F. Wolf. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 1, str. 13—21, 10 fig.

Die ersten Dickenmessungen des Grönlandischen Inlandeises. E. Sorge. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 1, str. 22—31, 4 fig.

Die seismische Bodenunruhe in Hamburg und ihr Zusammenhang mit der Brandung. H. Mendel. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 1, str. 32—41, 4 fig.

Nochmals: Zur Frage der Laufzeitkurven B. Gutenberg. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 1, str. 57—59.

Erwiderung zur vorstehenden Arbeit von Herrn Prof. Gutenberg G. Krumbach. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 1, str. 60—62.

Bemerkungen zu der vorstehenden Erwiderung. B. Gutenberg. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 1, str. 62—64.

Ein Diagramm zur Bestimmung der Differenz der Schwerkurstörungen Δg in zwei Beobachtungspunkten. W. Oserezky. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 2, str. 69—71, 3 fig.

Zur Ermittlung ausgedehnter Schichten verschiedener Leitfähigkeit. J. Koenigsberger. Zft. f. Geoph. 1930 Heft 2, str. 71—73, 1 fig.

Isostasie ed ondulazioni del geoide in rapporto alle anomalie gravincetrie ed alle deviazioni della vesticale. M. Bossolasco. Ger. Beitr. 2. Geoph. Band 26, Heft 1, str. 14—26 (streszcz. włoskie, niem. i ang.).

The dispersion of seismic waves of the love type and the thickness of the surface layer of the earth under the Pacific. P. Byerey. Ger. Beitr. z. Geoph. Band 26, Heft 1, str. 27—33 (streszcz. ang.).

Die dynamische Vergrösserung von Schallregistrierinstrumenten für andauernde Sinuswellen, B. Gutenberg. Ger. Beitr. z. Geoph., Band 26, Heft 1, str. 34—36, (streszcz. niem.).

Schwere und Druck in Erdinnern. B. Gutenberg. Ger. Beitr. z. Geoph. Band 26. Heft 1, str. 37—41, 2 fig. (streszcz. niem.). Isostasie und Schwereanomalien. W. Heiskanen. Ger. Beitr. z. Geoph. Band 26, Heft 1, str. 42—50 (streszcz. niem., franc. i ang.).

Schwerereduktion und Dreiachsigkeit F. Hopfner. Ger. Beitr. z. Geoph. Band 26, Heft 1, str. 51—57, 2 fig. (streszcz. niem., franc. i ang.).

Die Wirkung der obersten Erdschicht auf die Anfangsbewegung einer Erdbebenwelle. M. Hasegawa. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 2, str. 78—98, 6 fig.

Über die Elastizität von Gesteiner. H. Breyer. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 2, str. 98—111, 4 fig.

Über den Horizontalabstand von Pendelstationen. R. Schwiner. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 7, str. 111—114.

Die Belowsche Methode zur Bestimmung der Wirkung gegebener Massen auf Krümmungsgröße und Gradient, ihre Verallgemeinerung für beliebige Massenformen und ihre Anwendung auf „zweidimensionale“ Massenanordnungen. K. Jung. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 2, str. 114—122, 3 fig.

Harmonische Schwingungen des Untergrundes. R. Köhler. Zft. f. Geoph., Heft 2, str. 123—125, 2 fig.

Die kontinentalen Verschiebungen von Amerika und Madagaskar. R. Liviländer. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 3, str. 134—140.

Über die Existenz einer mondentägigen Variation in den Erdströmen. J. Egedal. Zft. f. Geoph. 1930. Heft 3, str. 157—158, 1 fig.

Über isostatische Schwereanomalien und deren Beziehung zu den totalen Anomalien. H. Jung. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 3, str. 173—178, 2 fig.

Magnetyzm ziemski.

Einfluss des Mondes auf die Erdmagnetischen Elemente in Samoa. G. Fanselau. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 2, str. 65—68 1 fig.

Über tägliche erdmagnetische Variationen in zwei Alpentälern. I. Koenigsberger. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 2, str. 74—78, 2 fig.

Über die Ursache der erdmagnetischen Störung im Gebiet der Freien Stadt Danzig. H. Haalck. Zft. f. Geoph. 1930, Heft 3, str. 129—134, 3 fig.

Magretische Vermessung einiger tertiärer Eruptivgänge und -stöcke im sächsischen Elbsandsteinengebirge E. G. Schulze. Zft. f. Geoph., 1930, Heft 3, str. 141—156, 7 fig.

The Carnegie's seventh cruise. J. A. Fleming. Ger. Beitr. 2. Geoph. Band 26, Heft 1, str. 5—13, 2 fig.

Mapa I

Rozmieszczenie opadów atmosferycznych i temperatury powietrza w Polsce

Carte I

Distribution des précipitations atmosphériques et de la température de l'air en Pologne

Listopad 1930 Novembre

Mapa II

Odchylenia temperatury średniej powietrza i ilości opadów atmosferycznych od wartości normalnych

Carte II

Écarts de la température moyenne de l'air et des précipitations atmosphériques des valeurs normales

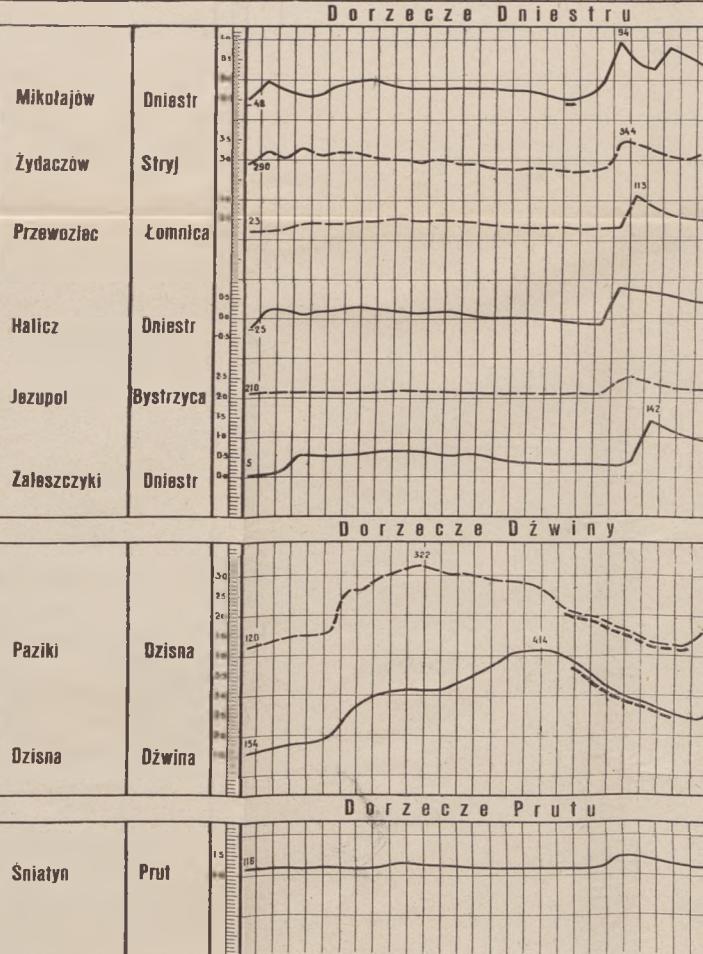
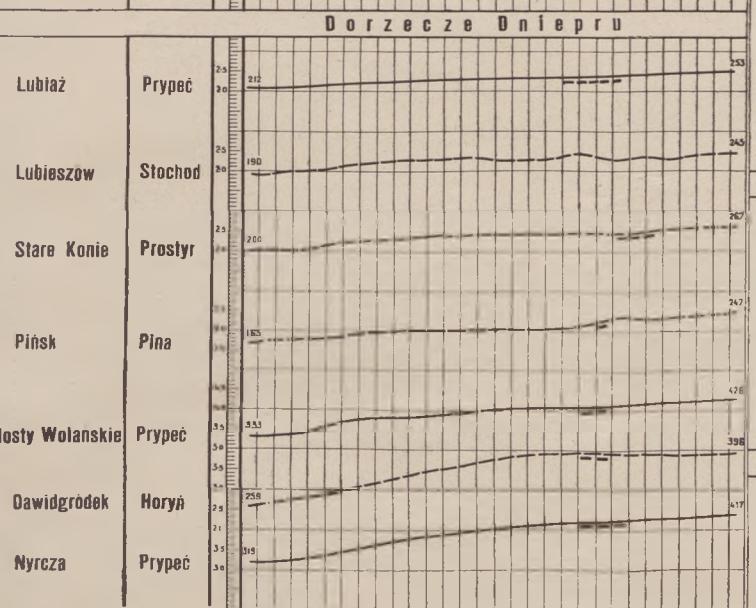
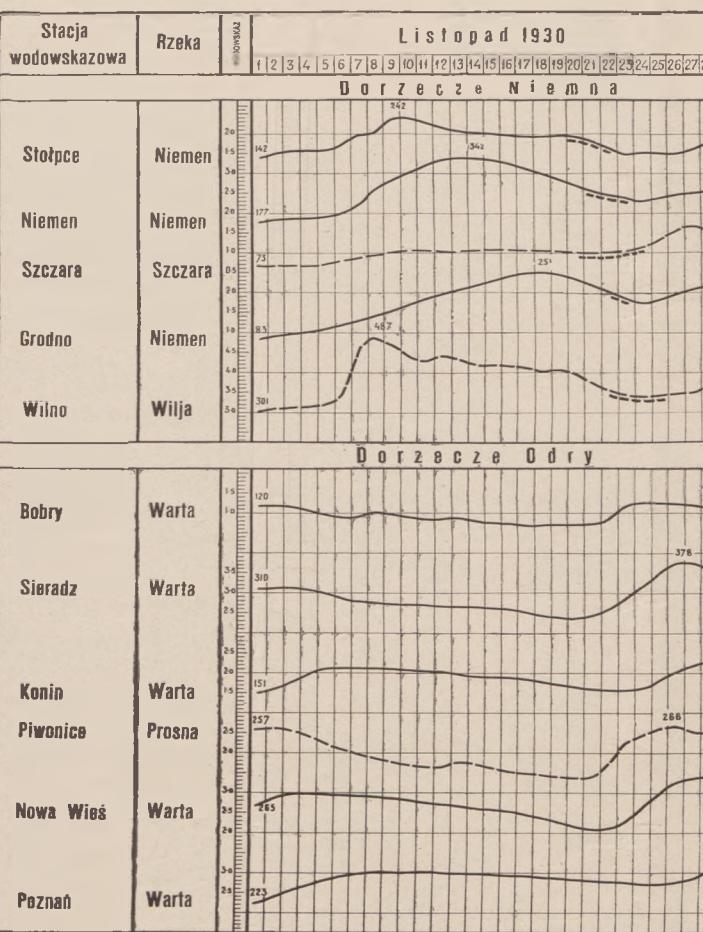
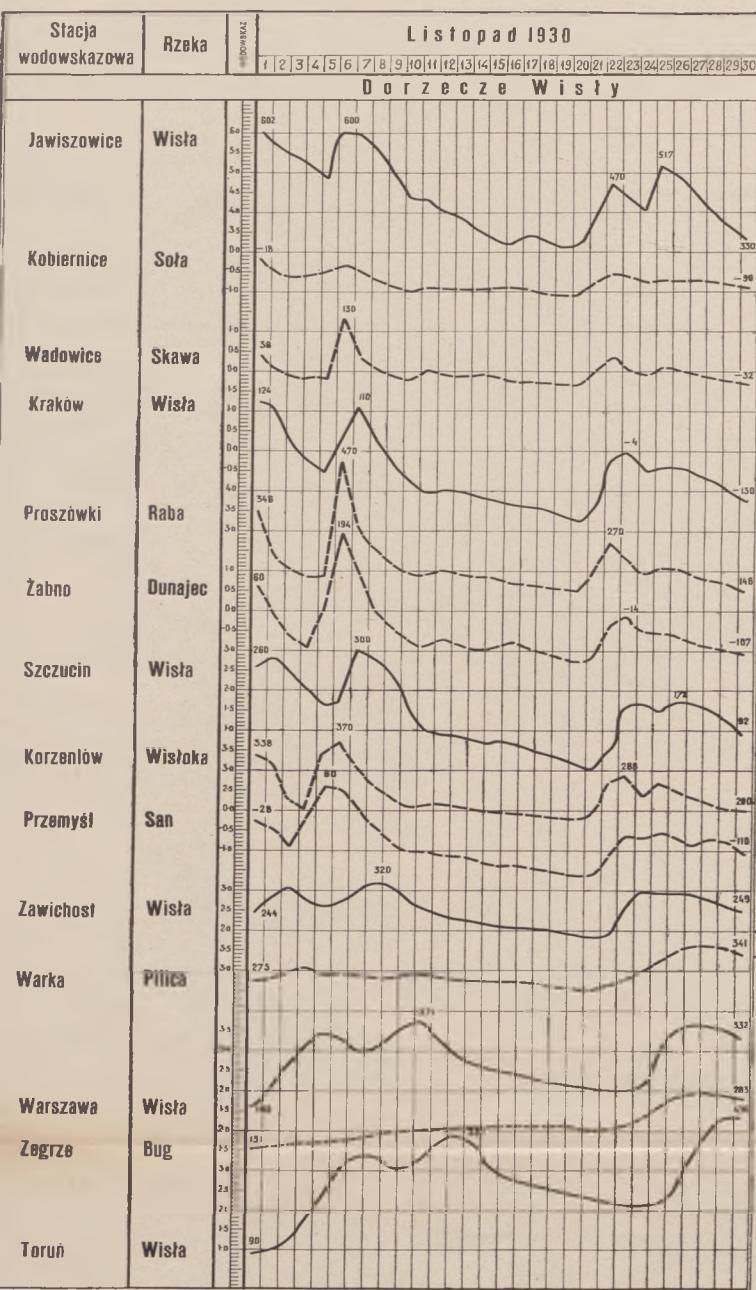
Listopad 1930 Novembre

Graficzne przedstawienie stanów wody na ważniejszych rzekach Polski

Les niveaux d'eau sur les plus importantes rivières de la Pologne

Listopad 1930 Novembre

Szyb lub kra
Glace flottante ou glaçons

